



RIVM De zorg voor morgen begint vandaag

De ziekte COVID-19

Wijzigingsdatum 23-07-2020 | 14:41

We hebben het vaak over 'corona', maar officieel heet de ziekte COVID-19. De ziekte wordt veroorzaakt door een nieuw coronavirus (SARS (severe acute respiratory syndrome)-CoV (coronavirus)-2). De klachten kunnen lijken op een verkoudheid. De ziekte kan een ernstige longontsteking veroorzaken, waar soms ook mensen aan overlijden.

Wat is COVID-19?

COVID-19 is de ziekte die wordt veroorzaakt door een nieuw coronavirus (SARS-CoV-2) (<https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/virus>). De ziekte kan luchtwegklachten en koorts veroorzaken en in ernstige gevallen ademhalingsproblemen. Het virus wordt verspreid door hoesten en niezen. Via druppeltjes komt het zo in de lucht. Als andere mensen die druppeltjes inademen, of bijvoorbeeld via de handen in de mond, neus of ogen krijgen, kunnen zij besmet raken met het virus.

De ziekteverschijnselen van COVID-19

(¹)De belangrijkste klachten die vaak voorkomen bij COVID-19 zijn:

- Verkoudheidsklachten (zoals neusverkoudheid, loopneus, niezen, keelpijn)
- Hoesten
- Benauwdheid
- Verhoging of koorts
- Plotseling verlies van reuk en/of smaak (zonder neusverstopping)

Incubatietijd

De periode tussen het moment dat je besmet raakt en dat je klachten krijgt heet incubatietijd. Als je besmet raakt met het coronavirus duurt het meestal 5 tot 6 dagen voordat je klachten krijgt, maar soms al na 2 dagen of zelfs na 12 dagen (maar nooit na 14 dagen).

Als je klachten hebt die passen bij het nieuwe coronavirus

- Heb je milde klachten, zoals neusverkoudheid, loopneus, niezen, keelpijn, lichte hoest of verhoging tot 38 graden Celsius? En/of heb je plotseling verlies van reuk of smaak? Laat je testen (<https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/testen>) en blijf thuis tot de uitslag bekend is. Doe geen boodschappen en ontvang geen bezoek. Laat anderen boodschappen doen of laat ze bezorgen, zorg dat een ander de hond uitlaat. Voor huisgenoten zonder klachten gelden de basisregels (<https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19#Maatregelen>) die voor iedereen in Nederland gelden. Mensen met cruciale beroepen of die werken in vitale processen blijven bij milde klachten ook thuis.
- Heb je naast de milde klachten (zoals bovenstaand) **ook koorts** (38 graden Celsius of hoger) **en/of benauwdheid**? Dan mogen ook huisgenoten niet naar buiten tot de uitslag van de test bekend is; alleen wie geen klachten heeft, mag even boodschappen doen. Als de huisgenoten ook klachten hebben, dan laten zij zich ook testen.
 - **Als de uitslag van de test negatief is**, dan had je op het moment dat je getest werd geen infectie met het nieuwe coronavirus. Je hoeft niet meer thuis te blijven en mag weer doen wat je normaal ook zou doen (bijv. werken of naar school). (Dit geldt niet als je binnen moest blijven omdat je contact bent van een COVID-19-patiënt. In dat geval blijf je de resterende dagen van de quarantaineperiode van 14 dagen thuis.) Blijf je wel aan de regels houden die voor iedereen in Nederland gelden: houd 1,5 meter afstand van mensen die niet bij je in huis wonen, was regelmatig je handen en hoest en nies in je elleboog. Krijg je nieuwe klachten die kunnen passen bij infectie met het nieuwe coronavirus, of zijn je klachten verergerd nadat je getest bent? Blijf dan thuis en bel opnieuw naar het landelijke afsprakennummer coronatest via 0800- 1202. Neem bij ernstige klachten telefonisch contact op met de huisarts of huisartsenpost.
 - **Als uit de test blijkt dat je wel COVID-19 hebt**, blijven ook huisgenoten zonder klachten thuis. Ook personen die werken in de vitale sector of met een cruciaal beroepen blijven thuis. Voor deze groepen kan een uitzondering gemaakt worden in overleg met de GGD (Gemeentelijke Gezondheidsdienst) en de bedrijfsarts en alleen als zij geen klachten hebben. Ga naar meer informatie over de leefregels thuis en wat je moet doen als je COVID-19 hebt ↗ (<https://lci.rivm.nl/leefregels>).

Isolatie: als je ziek bent

Als je klachten hebt die bij COVID-19 passen, of je hebt COVID-19 (je bent getest en de uitslag was positief) dan ga je in **isolatie**. Je blijft dan thuis. Je kunt dan ook niet reizen of op vakantie gaan. Zo kun je anderen niet besmetten en zul je het virus niet verder verspreiden. Klachten die kunnen wijzen op COVID-19 zijn: verkoudheidsklachten (zoals neusverkoudheid, loopneus, niezen, keelpijn) en/of hoesten, benauwdheid, verhoging of koorts of plotseling verlies van reuk en/of smaak (zonder neusverstopping). Het advies is om je te laten testen. Totdat de testuitslag bekend is, blijf je thuis. Als de test positief is betekent dit dat je COVID-19 hebt. De GGD informeert je dan over de isolatie. Isolatie kan thuis zijn (thuisisolatie). Mensen die ziek zijn en behandeld worden in een ziekenhuis, gaan in het ziekenhuis in isolatie.

- [Hier vind je meer informatie als je zelf in thuisisolatie zit.](https://lci.rivm.nl/informatiepatientthuis) ↗ (https://lci.rivm.nl/informatiepatientthuis)
- [Hier vind je meer informatie als een huisgenoot in thuisisolatie zit.](https://lci.rivm.nl/informatiebriefhuisgenootthuis) ↗ (https://lci.rivm.nl/informatiebriefhuisgenootthuis)

Quarantaine: als je contact hebt gehad met iemand met COVID-19 kun je ziek worden.

Als je in **quarantaine** gaat, ben je niet ziek. Je bent in contact geweest met iemand die (mogelijk) besmet is. Tot 14 dagen na het laatste contact kan je daardoor mogelijk zelf ziek of besmettelijk worden. Je blijft voor de zekerheid thuis, om zo de verspreiding van het virus tegen te gaan. Je kunt dan ook niet reizen of op vakantie gaan. Bijvoorbeeld in de volgende situaties:

- Als iemand in je gezin/een huisgenoot klachten heeft van koorts en/of benauwdheid, dan blijft iedereen in het huishouden thuis. Als uit een test blijkt dat diegene niet besmet is, mag iedereen weer naar buiten.
- Als uit een test blijkt dat iemand in je gezin/een huisgenoot besmet is, dan blijf je tot 14 dagen na het laatste contact met deze persoon thuis. Als je na deze 14 dagen nog niet ziek bent, dan weet je zeker dat je niet besmet bent. Dan vervalt de quarantaine en kun je weer gewoon naar buiten. De GGD zal in deze situatie je hierover informeren.
- Als je (buiten je gezin of huishouden) nauw contact hebt gehad met iemand die positief getest is voor COVID-19, dan krijg je ook het advies om thuis te blijven. De GGD zal je in deze situatie hierover informeren.
- Als je in een land/gebied bent geweest waarvoor geldt dat niet-noodzakelijke reizen worden afgeraden, heb je een hoger risico dat je besmet geraakt bent met het nieuwe coronavirus. Ook dan blijf je 14 dagen thuis. Je vindt meer informatie hierover op [Rijksoverheid.nl](https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/reizen-en-op-vakantie-gaan/reizen-buitenland) ↗ (https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/reizen-en-op-vakantie-gaan/reizen-buitenland)

Wanneer moet ik de huisarts bellen?

Je belt de huisarts als je zeker wordt, of je medische hulp nodig heeft, bijvoorbeeld als je hoge koorts krijgt of moeilijk ademt. Ga niet naar de huisarts of het ziekenhuis toe, maar bel de huisarts of huisartsenpost.

Herstel na ziekte

Het kan per persoon verschillen hoe lang het duurt voordat je hersteld bent. Hierover is nog niet veel bekend. Sommige mensen ervaren alleen verkoudheidsklachten en herstellen binnen enkele dagen, maar er zijn ook gevallen bekend van mensen die langdurig (vele weken) (verkoudheids)klachten blijven houden. Als je 24 uur geen klachten (koorts, hoesten, verkoudheid) meer hebt, en het is een week nadat je ziek bent geworden, kun je in elk geval geen andere mensen meer besmetten. Mensen die in het ziekenhuis zijn opgenomen, hebben over het algemeen meer tijd nodig om te herstellen. Dit is onder andere afhankelijk van of zij verder gezond zijn.

Hoeveel mensen er in Nederland zijn genezen van COVID-19, is op dit moment niet bekend. Er is geen [meldingsplicht](https://www.rivm.nl/meldingsplicht-infectieziekten) (https://www.rivm.nl/meldingsplicht-infectieziekten) om door te geven dat mensen zijn genezen van de ziekte. We weten wel hoeveel mensen er van de Intensive Care en uit het ziekenhuis zijn ontslagen. De stichting Nationale Intensive Care Evaluatie (NICE) toont op haar website overzichten over alle Nederlandse IC (intensive care)-patiënten met een COVID-19 infectie in een Nederlandse of Duitse Intensive Care. Bekijk de overzichten van [patiënten van de Intensive Care](https://www.stichting-nice.nl/covid-19-op-de-ic.jsp) ↗ (https://www.stichting-nice.nl/covid-19-op-de-ic.jsp) en [van de verpleegafdelingen](https://www.stichting-nice.nl/covid-19-op-de-zkh.jsp) ↗ (https://www.stichting-nice.nl/covid-19-op-de-zkh.jsp) van ziekenhuizen.

Wie zijn extra kwetsbaar?

Iedereen kan ernstig ziek worden van het nieuwe coronavirus, maar sommige mensen hebben meer kans op een ernstig beloop van COVID-19. [Lees meer hierover bij risicogroepen](https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/risicogroepen) (https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/risicogroepen).

Kinderen hebben minder klachten

Kinderen met COVID-19 hebben minder vaak klachten dan volwassenen, blijkt uit onderzoek van het [RIVM \(Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu\)](https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/kinderen). Ook lijkt het dat zij anderen minder vaak besmetten dan volwassenen. [Lees meer over kinderen en COVID-19](https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/kinderen) (https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/kinderen).

Meerdere keren ziek?

Het is niet zeker of iemand een tweede keer COVID-19 kan krijgen. Er is twijfel over of mensen met milde klachten wel voldoende afweer opbouwen tegen het nieuwe coronavirus. Mensen die slechts milde klachten hebben, ontwikkelen minder antistoffen en kunnen mogelijk nog eens besmet raken en/of het virus overdragen. Dat wordt op dit moment onderzocht. Op basis van de laatste inzichten wordt het Nederlandse beleid steeds aangepast.

(Nog) geen behandeling tegen COVID-19

Als je ziek thuis bent, kun je het beste paracetamol nemen. Dit werkt goed tegen pijn en koorts. Andere pijnstillers (NSAID's: ibuprofen, diclofenac of naproxen) hebben meer bijwerkingen. Daarom is paracetamol veiliger. Paracetamol werkt ook beter tegen koorts dan ibuprofen.

Voor ernstig zieke patiënten met COVID-19 die opgenomen zijn in het ziekenhuis zijn er verschillende behandelingen mogelijk. Zie het voorlopige advies [Medicamenteuze behandelopties bij patiënten met COVID-19](https://swab.nl/nl/covid-19) (<https://swab.nl/nl/covid-19>), dat door de [Stichting Werkgroep Antibiotica Beleid \(SWAB\)](https://swab.nl/nl/covid-19) (<https://swab.nl/nl/covid-19>) wordt beheerd. In het ziekenhuis kan ook extra zuurstof toegediend worden bij patiënten die erg benauwd zijn of zelfs beademing op de Intensive Care.

Er lopen op dit moment verschillende klinische onderzoeken naar het effect van verschillende medicijnen:

- **Bloedplasma** van mensen die zijn hersteld van COVID-19. Dat onderzoekt het [Erasmus MC \(Erasmus University Medical Center\)](https://www.erasmusmc.nl) in Rotterdam momenteel, samen met bloedbank Sanquin en zo'n 15 andere ziekenhuizen. Volgens Zuid-Koreaanse artsen zijn twee ernstig zieke mensen met het nieuwe coronavirus genezen nadat zij bloedplasma van herstelde coronapatiënten toegediend kregen. Dit is mogelijk doordat je vaak beschermende antistoffen in je bloed krijgt als je geneest van een infectie. Mogelijk kunnen we die antistoffen gebruiken als geneesmiddel voor andere patiënten. Het is nog niet zeker hoe effectief deze methode is. De eerste resultaten worden over enkele maanden verwacht.
- **Chloroquine**, een medicijn dat onder andere gebruikt wordt tegen malaria, en **hydroxychloroquine**. Het is niet zeker of deze middelen wel helpen bij de behandeling van COVID-19. Dat lijkt niet het geval bij de patiënten die dit kregen toegediend in de ziekenhuis-onderzoeken die nu verschenen zijn. Wel blijkt dat er risico's op ernstige bijwerkingen zijn, vooral op hartritmestoornissen.
- **Remdesivir** is een nieuw antiviraal middel dat zieke patiënten via een infuus 5 of 10 dagen krijgen toegediend in het ziekenhuis. Het is nog niet geregistreerd, al is er wel onderzoek gedaan naar de werkzaamheid en bijwerkingen van het middel. Niet alles over bijwerkingen ervan is goed bekend. Gepubliceerde onderzoeken tonen wisselende resultaten. Eén onderzoek toonde aan dat er sneller herstel optrad, vooral bij mensen die behandeld worden als ze (nog) niet aan de beademing zijn gekomen. Bij een zeer ernstige COVID-19-longontsteking waarbij patiënten op de intensive care beademd moeten worden, is nog niet duidelijk of remdesivir helpt. De registratie van het middel door de European Medicines Agency wordt verwacht deze zomer (2020).

Besmetting en preventie

Je kunt al besmettelijk zijn vlak voordat je klachten hebt. Bijvoorbeeld als je schreeuwt en er kleine druppeltjes met virus uit neus en mond in de lucht komen. Dit kan ook door niezen en hoesten gebeuren. Andere mensen kunnen besmet raken als zij die druppeltjes inademen, of bijvoorbeeld via de handen in de mond, neus of ogen krijgen.

Als je goed afstand van anderen houdt (minimaal 1,5 meter) en regelmatig goed je handen wast, is de kans dat je besmet raakt door de druppeltjes erg klein. De kans dat je zelf anderen besmet is erg klein als je afstand houdt van anderen, niest en hoest in je elleboog, papieren zakdoekjes gebruikt en thuis blijft als je klachten hebt.

Steeds minder besmettingen

Zonder maatregelen kan een zieke gemiddeld 2 tot 4 anderen mensen besmetten. Dit wordt de besmettingsgraad (R0) genoemd. Met maatregelen kun je de besmettingsgraad verlagen. Omdat er in maart maatregelen zijn doorgevoerd, is de besmettingsgraad (R0) nu lager dan 1 geworden. Dat betekent dat een patiënt gemiddeld minder dan één andere persoon besmet. [Lees meer over de R0](https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/hoe-berekeningen-bijdragen-aan-bestrijding-van-virus) (<https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/hoe-berekeningen-bijdragen-aan-bestrijding-van-virus>).

Maatregelen om verspreiding te voorkomen

Bekijk de basisregels om verspreiding te voorkomen op [www.rijksoverheid.nl](https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/nederlandse-maatregelen-tegen-het-coronavirus/gezondheidsadviezen) (<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/nederlandse-maatregelen-tegen-het-coronavirus/gezondheidsadviezen>).

Meer weten over de verspreiding? Bekijk dan de speciale pagina over de verspreiding van het nieuwe coronavirus.

Vaccin

Er wordt hard gewerkt aan een inenting tegen het nieuwe coronavirus, in laboratoria in verschillende landen. Toch zal het nog lang duren voordat het vaccin beschikbaar komt. De komende maanden zal dat nog niet beschikbaar zijn. Als er eenmaal een middel is, moet nog getest worden of het geen bijwerkingen veroorzaakt.

Ook wordt onderzocht of bepaalde bestaande vaccins zouden werken tegen coronavirussen:

- **Vaccinatie tegen tuberculose** (het [BCG \(Bacille Calmette Guérin\)](https://www.who.int/news-room/qa-questions/bcg)-vaccin). Hiervoor is (nog) geen bewijs. Er wordt binnenkort een onderzoek gestart naar de werkzaamheid van het vaccin tegen COVID-19. Op dit moment is het dus nog niet zinvol om het voor risicogroepen of gezondheidsmedewerkers met het BCG-vaccin te vaccineren.
- **Vaccinatie tegen bof, mazelen en rodehond** ([BMR \(bof, mazelen, rodehond\)](https://www.who.int/news-room/qa-questions/bmr)). Er is (nog) geen bewijs dat het BMR-vaccin ook werkt tegen coronavirussen. Er is een onderzoek gepubliceerd dat suggereert dat de antistoffen die opgewekt worden door het BMR-vaccin (vooral tegen de rodehond) mogelijk ook zou werken tegen het nieuwe coronavirus. Deze zogenaamde kruisreagerende antistoffen zijn echter niet aangetoond in het laboratorium.
Er is op dit moment onvoldoende bewijs dat een BMR-vaccinatie echt bescherming biedt tegen het nieuwe coronavirus. Daarom is het dus nog niet zinvol om personen, die niet eerder met BMR gevaccineerd zijn, extra te vaccineren.

[Lees meer over de ontwikkeling van een vaccin tegen het nieuwe coronavirus](https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/vaccins) (<https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/vaccins>).

Griep prik beschermt niet tegen nieuwe coronavirus

Er is geen bewijs dat mensen die de griep prik hebben gehad, vatbaarder zijn voor het nieuwe coronavirus. Je weerstand vermindert niet na een griep prik. Ook is er geen bewijs dat de griep prik zelf een grotere kans op COVID-19 geeft. Daarnaast heeft een griep prik geen invloed op hoe erg de klachten zijn, als je ziek wordt.

Groepsimmunititeit en de Nederlandse aanpak tegen COVID-19

Het Nederlandse beleid met betrekking tot COVID-19 is gericht op het in stand houden van het Nederlandse zorgsysteem en de bescherming van kwetsbare groepen. De Nederlandse overheid heeft verregaande maatregelen genomen om verdere verspreiding van het nieuwe coronavirus tegen te gaan. Geen enkele maatregel kan er op dit moment voor zorgen dat het virus op korte termijn verdwijnt. De meeste mensen die het nieuwe coronavirus hebben gekregen, herstellen daarvan. De WHO laat weten dat in ieder geval een maand na herstel nog antistoffen in het bloed terug te vinden zijn. Dat betekent dat er in Nederland immunititeit tegen de ziekte wordt opgebouwd. Dat is geen doel op zich, maar een gevolg van het feit dat het nieuwe coronavirus in Nederland voorkomt. Ook blijkt dat hoe heftiger de infectie is verlopen, hoe hoger het aantal antistoffen in het bloed. Mensen die slechts milde klachten hebben, ontwikkelen minder antistoffen. Daardoor is er twijfel over of mensen met milde klachten wel voldoende immunititeit opbouwen voor het nieuwe coronavirus en mogelijk nog eens besmet kunnen raken en overdragen. Dat wordt op dit moment onderzocht. Op basis van de laatste inzichten wordt het Nederlandse beleid steeds aangepast.

Hoe vaak komt het voor?

Op de speciale pagina [Ontwikkeling COVID-19 in grafieken](https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/grafieken) (<https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/grafieken>), vind je het overzicht van onder anderen het aantal gemelde positief geteste patiënten en het aantal patiënten dat in het ziekenhuis is opgenomen.

- Hoeveel mensen er **genezen** zijn van COVID-19 is op dit moment niet bekend. Er is geen meldingsplicht om door te geven dat mensen zijn genezen van de ziekte. Iemand die 24 uur geen klachten meer heeft wordt als genezen beschouwd.
- Hoeveel mensen er inmiddels zijn **ontslagen** van de IC en uit het ziekenhuis is te vinden op de site van de stichting Nationale Intensive Care Evaluatie (NICE). Hier staan overzichten over alle Nederlandse IC-patiënten met een COVID-19 infectie in een Nederlandse of Duitse Intensive Care. Bekijk de overzichten van patiënten van de [Intensive Care](https://www.stichting-nice.nl/covid-19-op-de-ic.jsp) ↗ (<https://www.stichting-nice.nl/covid-19-op-de-ic.jsp>) en van de [verpleegafdelingen](https://www.stichting-nice.nl/covid-19-op-de-zkh.jsp) ↗ (<https://www.stichting-nice.nl/covid-19-op-de-zkh.jsp>) van ziekenhuizen.